

ובדרכי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל. טל: 03-9097022

הגיליון מופץ בכל בתי הכנסת ק"ק תימן בעיר אלעד ועוד..

פניני הלכה

נמצא בעמוד הבא

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

אם בחקתי תלכו (ויקרא כו. ג.)

מובא במדרש הגדול, למהר"ר עדני זצ"ל בזה"ל: זה הוא שאמר הכתוב חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך (תהלים קיט, נט) אמר דוד לפני הקב"ה, רבון העולמים כל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני אני הולך והיו רגלי מביאות אותי לבתי בנסיות ולבתי מדרשות, הדא היא ואשיבה רגלי אל עדותיך.

ד"א וגו'. וקיצרנו מה שאינו לענייננו

בוא וראה עד היכן חייב הקב"ה את ישראל, לא דיין שקידשן ונתן להן את התורה והבטיחן לכל טובת העולם אלא שגילה להן מסתירין, שאם מקיימים אתם את התורה הרי אתם קיימין לעולם, ואם לאו הרי אתם בטלים מן העולם. וערך להן מתן שכרן של מצוות אם בחקתי תלכו עד סוף הענין, ומתן פורענותן של עבירות ואם לא תשמעו לי עד סופו, כדי שידעו כשיעברו על המצוות כמה טובות הפסידו וכמה רעות גרמו לעצמם. ולא דיין שגילה להן כל כך, אלא שרמו להן לאחוז במדת הטוב כדי שיקבלו שכר טוב, וכן הוא אומר לטוב לכם לטוב לך (דברים יג, יג) לטוב לנו כל הימים (שם, כד) למען תחיון ורביבתם (שם, ה, א) וחיית ורביית (שם, ל, ט) וכן בכל התורה כולה. ולא די להן שרמו להן בכך אלא עד שאחזו בידן ואמר ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך (שם, יט) ומרוב חיבה שהמקום מחבב את ישראל וחפץ לזכותן שהוא מתאווה שיהיו עמילין בתורה, מניין ממה שקרינו בענין אם בחקתי תלכו, מלמד שהמקום מתאווה שיהיו ישראל עמילין בתורה וכן הוא אומר לו עמי שומע לי, כמעט אויביהם אכניע וגו' (תהלים פא, יד-טו) וכן הוא אומר מי יתן והיה לבבם זה להם (דברים ה, ט) מלמד שהמקום מתאווה שיהיו ישראל עמילין בתורה עכ"ל.

ומרן הגר"י רצאבי שליט"א ב"שע"ה (י"ד סי' קס"ד ה"ט) כתב: יש הבדל גדול ועצום בין המעיין שמעמיק ומדקדק בלימודו, לבין הקורא בפשיטות כשט על פני המים. כי המעמיק משיג את הכוונה וטועם טעם העניין מדבש ונופת צופים, ומגיע אל התכלית להבין ולהורות. מה שאין כן הקורא כאיגרת שהוא הולך בחשך ואומר לכל סכל הוא, והימים והשנים חולפים ובאים ולא ימצא אתו לא שכל ולא יושר להוציא דבר מאפילה לאורה ולעמוד על עיקרן של דברים. וישתדל האדם ללמוד בכל יום דבר חדש שעדיין לא למד אותו מעולם וקל וחומר אם יוכל לחדש מעצמו איזה פירוש או קושיא ותיורין וכדומה אך לא יתגאה ויתפאר בחידושי לומר לאחרים בהבלטה כי זהו משלו וגם לא יאמר חידוש של זולתו בשם עצמו ואם עשה כן הרי זו גניבה חמורה יותר מגניבת ממון. עכ"ל. והעמל לא רק בעיון אלא גם בגירסא, וכמובא בשע"ה (שם ה"ז) וז"ל: מנהיגו לדקדק היטב בגירסת הקריאה וניקודה ומקובלת בידו מסורת נכונה ונאמנה מרבותיו חכמי תימן נע"ג דור אחר דור שהיא שונה בפרטים רבים מהגירסא והניקוד הנהוגים בשאר קהילות ישראל הן בלשון הקודש הן בלשון ארמי כי מבני שבט יהודה אנחנו שאמרו עליהם בגמרא דקפדי ודיקי לישנא ניהו וכו', עכ"ל לענייננו. ובאמת מי שישב ולמד עם הזקנים, וזכר היטב ואף חווה על בשרו, כיצד היו מתקנים את הטעות ולא אמרו לא נורא. ולכן זכתה עדתנו שהיא העדה היחידה ששימרה על גירסא מדוקדקת למאוד בכל הלימודים השונים. וכל זה נקנה רק בעמל של שנים מקטנות. והמציאות מעידה בעד עצמה, שמי שאין הגירסא שגורה בלשונו מקטנות, קשה לו מאוד כשמגדיל, ואף אם כבר למדה ויודעה, לשונו אינה חלקה בבקי וברגיל בדבר.

ובשביל להחדיר בילדים עמל תורה, ראשית צריך דוגמא אישית של האב (המחנך) ללמוד גם כשעייפים, גם בבין הזמנים, גם בנסיעה, גם בטיולים ובכל עת שמתאפשר. כמו"כ לספר ולדבר הרבה בסיפורי צדיקים, ולא דווקא צדיקים ת"ח, אלא אפילו עמך ישראל שעמלו בתורה בכל עת ובכל זמן. נוסף לזאת יש להסביר שרק ע"י עמל תורה – קונים תורה, ומחדשים דברים בתורה מה ששכל אנושי, אינו יכול להשיגם. וכפי שרואים זאת במחשבי בחיבורי גדולי הדורות. ובשביל להפשיט זאת ולשכנע את הנערים, יאמר להם, איך יתכן שכשארס קורא פסוק מסוים לא מתחדש לו כלום, וכשחוזר עליו כמה וכמה פעמים, לפתע מתחדש לו דבר? הרי לא עשה שום פעולה שונה, מדוע רק עתה התחדש לו? אלא זו היא סגולת התורה, מי שעמל זוכה להאורות מה' יתברך. כמו"כ יש להעניין על מה שנתפשט היום שהרבה מבחורי הישיבות לומדים מתוך גמרא עם ביאור (שונשטין וכיו"ב), ונמצא שלא עמלים בתורה. מלבד ההפסד שלא זוכים לעמל התורה, נמצא שגם מתיקות התורה נחסרת מהם, והדרך מבית המדרש חוצה לה קרובה ב"מ. והן אמת שהספרים הנ"ל טובים ומועילים, אך לא לבחורים ואברכים, אלא לצורך בדיקה והשוואה אם למדו נכון. מאידך, לפעמים יש בחורים שעומלים בתורה ללא גבולות נכונים, ר"ל, הם לומדים עד שמזיקים לגופם לא ישנים מספיק או לא אוכלים ושונים דים. ואין זה אלא עצת היצר הרע. לכן יש להסביר להם בנועם ובחכמה שיצא שכרם בהפסדם, שלא ח"ו יבעטו לאידך גיסא.

ודבר מצוי שנערים מתוכחים שלא לצורך, וע"כ יש להדריכם ולנווטם בדרך הנכונה, וכך כתב בשע"ה (שם ה"ז): אם יש לו ויכוח עם מישוה תהיה כוונתו לשם שמים לברר וללבן העניין לאמיתות של תורה ולא לקנטר ולהעמיד סברתו חלילה כי אז לא די שאין לימודו נחשב לו למצוה אלא אדרבה הוא חטא גדול כי מראה בעצמו שאינו עוסק בתורה מפני מצות המקום ברוך הוא ואל יבוש לחזור בו ולהודות על האמת ואף על פי שזהו נגד טבע האדם יתן אל ליבו כי אדרבה יש לו לשמוע שנצחוהו בדברי תורה שעל ידי כך נודע לו מה שלא ידע מקודם ואילו הוא היה נוצח אין לו לשמוע שהרי לא הרויח דבר חידושצה ומתוך ויכוח ושקלא וטריא פ"י משא ומתן בין החברים תצא תועלת שילמדו זה מזה והמנהג שהשואל את חבירו והלה אין בידו להשיב אבל הוא מבין שהשואל יודע את התשובה עונה לו דרך ענוה 'ברוך טעמך' או 'לחיי', להורות שהוא מוכן ומזומן לשמוע ממנו, ואז השואל מגלה לו התשובה, עכ"ל.

יתברר משפע בריכה העליונה, ההורים היקרים אשר את הת"ת בגניהם מפארים, ואף ידם נטויה לעזור ולסייע באננם ובהונם הלא הם ה"ה אורי עוז ארי וע"ב הי"ו, יה"ר שיראן ברכה במעשה ידיהם, ויהיו כל יוצ"ח תלמידי חכמים צדיקים וברים, עושים רצון יוצרם ביראה באהבה ושמחת חיים בגריאות איתנה ואורך ימים ושנים, אמן.

מחידושי רבותינו

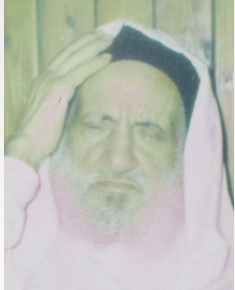
זכר צדיק לברכה ושם רשעים ירקב (משלי י, ז)

יש להקשות מפני מה אמר בצדיק זכר, וברשע אמר שם. ולכאורה היה לו לומר או בשניהם זכר או בשניהם שם. כגון זכר צדיק וזכר רשעים או שם צדיק ושם רשעים ולמה לו לחלק ביניהם.

פתרונות לפרשת 'בהר'
אחודה חידה! הפרשה מתחילה בשבע – שנת השמיטה, ומסתיימת בשבע – שבת, והשמיטה מעידה על השבת, כמובא במדרש.
הזוכה: מי שהכל שלו.
מי בתמונה: שבוע אחרון לפתרונו!

אחיה חיה!
ראשונים, אך לא ממש ראשונים
תלי את מי שואלים
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

מי בתמונה?

בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

ותירץ על זה הגר"א בליקוטיו שבסוף משנת רע"ב (משנה עם פירוש רבינו עובדיה מברטנורא דפוס וילנא) בסדר זרעים על פי מה דאיתא בזוהר, שמ"י עם י"ה שס"ה לא תעשה. זכרי עם ו"ה רמ"ח מצות עשה. והכלל הוא, אם משבחין הצדיק במעשיו משבחין שקיים כל המצות עשה. ואם מגנין הרשע, מגנין אותו שעבר על לא תעשה. לכך אמר הכתוב זכר צדיק לברכה, בצדיק כשמברכין ומשבחין אותו, הוא זכ"ר, פירוש במצות עשה הרמזים בזכ"ר עם ו"ה. ולהיפך ורשעים ירקב, כשמגנין הוא בלא תעשה שרמזים בתיבת שמ"י עם י"ה, שעבר עליהם. לזה אמר זכר צדיק לברכה ושם רשעים ירקב בזה זכר ובוה שם ודברי פי חכם חז.

ולו הצעיר אפשר לומר, שהיה לו לומר ושם רשעים לריקבון כמו שאמר בצדיק לברכה בלמ"ד. או היה לו לומר בצדיק זכר צדיק יתברך ואחר כך ושם רשעים ירקב וגם מהו לשון ירקב שהיה לו לומר לקללה היפך מה שאמר בצדיק לברכה ואף על פי שאמר וז"ל רקבובית תעלה בשמם, אף על פי כן אין מדרש בלא חידוש. ונראה שמה שאמר בצדיק זכר ואמר בו לברכה רוצה להודיע כי שמה גרים. כיון שהוא ראוי לברכה, לכך אמר בו זכר, כי ברכ"ה גימטריא זכ"ר. ומה שאמר אחר כך ברשעים ירקב, משמע ירקב מעצמו, הוא על דרך מאמרם ז"ל, אין גיהנם לעתיד לבוא, אלא אש יוצאה מגופן של רשעים ושורפתן. לזה אמר ירקב מעצמו כי האש יוצאה מגופן ושורפתן.

עוד צריך לדעת מה שאמר הכתוב זכר צדיק וגו', בצדיק אמר לשון יחיד צדיק, ולהיפך ברשעים אמר לשון רבים ושם רשעים. ויש לומר, והוא, כי נודע מאמרם ז"ל איך לרשע ואוי לשכנו. ולהיפך בצדיק, טוב לצדיק טוב לשכנו. כי הרשע כיון שעושה העבירה, (וגורם להביא רעה וחרון אף לעולם. ולא לו לבד, אלא לכל העולם, כלומר לרשעים שכניו. ולהיפך, כיון שבאה הטובה לצדיק, טוב לכל חביריו ולכל העולם כולו. ולפי שאמר בצדיק לשון יחיד, לכך אמר בו לברכה, להשלים החסרון. רצונו לומר כיון שנזכר הצדיק למעלה לטובה, אז גורם לברכה לירד לו ולאחרים. ולהיפך ברשע אמר רשעים לשון רבים, רצונו לומר כיון שנרקב הרשע וגרם רע לעצמו אז רע גם לאחרים רשעים שכמותו.

עוד צריך לדעת למה בצדיק אמר לשון יחיד, וברשע אמר לשון רבים. ונראה כי הנה אמרו ז"ל והביאו רש"י בפסוק לא מרובכם, כי אתם המעט, שאתם ממעטים עצמכם. כי דרך הצדיקים להמעיט עצמם. וכן אמרו, בשבעים נפש, לשון יחיד. כי יעקב היה לו שבעים בני בית, וקורא אותם נפש לשון יחיד וכו'. ועשו היו לו שש נפשות וקורא להם נפשות וכו'. נמצא כי הצדיקים ממעטים עצמן, כאלו הם יחידים. והרשעים אפילו היחיד עושה עצמו מרובה. ומפני זה אמר בצדיק לשון יחיד, זכר צדיק, אף על פי שמורה על הרבים, לפי שהצדיקים ממעטים עצמם. וברשע אמר לשון רבים בפירוש ושם רשעים, שדרכם להגדיל עצמן. וכן כיוצא בזה יתבאר פסוק (משלי י"ב) יודע צדיק נפש בהמתו ורחמי רשעים אכזרי, וכיוצא בזה רבים.

ואל תשיבני מפסוק מארת ה' בבית רשע ונוה צדיקים יברך, ברשע אמר לשון יחיד ובצדיק אמר צדיקים לשון רבים. גם ברשע אמר שמו לבסוף. והצדיק באמצע. והיה לו לומר בבית רשע מארת ה' ונוה צדיקים יברך, או מארת ה' בבית רשע ויברך נוה צדיקים. מפני מה בקללת הרשע הזכיר **המושך בעמוד הבא**

בנתיבי החינוך

המושך מהעמוד הקודם

אדרבה הוא חטא גדול כי מראה בעצמו שאינו עוסק בתורה מפני מצות המקום ברוך הוא ואל ייבוש לחזור בו ולהודות על האמת ואף על פי שזוהו נגד טבע האדם, יתן אל ליבו כי אדרבה יש לו לשמוח שנצחוהו בדברי תורה שעל ידי כך נודע לו מה שלא ידע מקודם ואילו הוא היה נוצח אין לו לשמוח שהרי לא הרויח דבר חידוש ומתוך ויכוח ושקלא וטריא (פי' משא ומתן) בין החברים תצא תועלת שילמדו זה מזה. והמנהג שהשואל את חבירו והלה אין בידו להשיב אבל הוא מבין שהשואל יודע את התשובה עונה לו דרך ענוה 'ברוך טעמך' או 'לחיי', להורות שהוא מוכן ומוזמן לשמוע ממנו, ואז השואל מגלה לו התשובה, עכ"ל.

ומקנים נתבונן [אלו שזכו והיה במחיצתם] עמל תורה, כיצד לא היו מוותרים על לימודיהם ושיעוריהם הקבועים מידי יום ביומו ומידי שבת בשבתו, על אף שעבדו גופנית מאוד קשה. ואשרי הזוכה.

פניני הלכה

טעם מנהגינו לומר בתפילה

'כדי שנזכה ונירש טוב לחיי העה"ב'

כתב מהרי"ץ בעץ חיים (ח"א דף ע"ו) וז"ל: כדי שנזכה ונירש טוב לחיי העה"ב. כ"ג הרמב"ם בסדר התפלות והתכאילול ואין למחוק תיבת כדי וכו', שאין זה נראה כעושה ע"מ לקבל פרס דדוקא כמקיים המצות כדי שיזכה לחיים ולעושר או לבנים וכיוצא מטובות העה"ז בזה דוקא הוא שעושה ע"מ לקבל פרס. אבל כאשר האדם מקיים המצות כדי שבאמצעותם יזכה לחיי העה"ב אין זה נקרא עושה ע"מ לקבל פרס ואדרבה זהו המכוון בכל עשיית המצות כדי לזכות לעולם שכולו טוב וארוך והוא מ"ש הפסוק בפ' ואתחנן ויצונו ה' לעשות את כל החקים האלה ליראה את ה' אלדינו לטוב לנו כל הימים וגם בפ' וירא כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחרייו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט למען הביא ה' על אברהם אח אשר דבר עליו. ומעיקרי הדת להאמין בשכר ועונש ויעוין בס' שפתי ישינס דף ק"ג ובס' סדה"י דף כ"ג ע"א ובס' נחלת אבות במשנת אנטיגנוס איש סוכו וכו'. וכן ברש"י באבות מתבאר יפה כמו שכתבנו ובמס' פסחים ארז"ל האומר אתן סלע לצדקה כדי שיחיו בני כדי שיהיה לי חלק לעה"ב ה"ז צדיק גמור ע"כ הוצרכו לפרש כדי שלא תחשוב שזה נקרא ע"מ לקבל פרס ובאדרא דנשא דף קמ"ד לא עבידנא אלא בגין דלא ייעלון חברייא בכסופא ולא ימחון בידיהון וכן מוכח בר"מ אלשיך פסוק מי זה האיש ירא ה' לקמן תמצאנו בפ' מזמור לדוד אליך ה' נפשי אשא:

ובענף חיים (שם אות מ"ב) כתב: גם אנ"י הק"ל מצאתי להר"י שלי"ה במס' פסחים ענין מצה שמורה ו' קנ"ב ע"א שכו' וז"ל. הנה אנטיגנוס אמר אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב ע"מ לקבל פרס, וקשה. כי הנה יעודי תורה"ק תמיד לא יחשו מלקרא בני אדם לעבודת המצות מפני שכר, כמ"ש בעשרת הדברות למען ייטב לך והארכת ימים ושמרת את חוקי וכו' למען ייטב לך ולבניך אחרים וכן רבים, ולא עוד אלא שהקב"ה בעצמו ובכבודו אמר ומי יתן והיה לבבם זה להם וכו' להם ייטב להם וכו', ותירץ במדרש שמואל ודייק מל' רש"י שאנטיגנוס שאמ' שלא לעבוד ע"מ לקבל פרס. לא אמר אלא ע"מ לקבל שכר בעוה"ז משום דשכר מצות בהאי עלמא ליכא, אבל לא דיבר משכר עוה"ב גמול הנפשי עכ"ל: וכן פי' רש"י ז"ל ע"פ כי ידעתיו וכו' למען וכו' שמרו דרך ה' כדי שיביא ה' על אברהם וכו' ע"ש:

לרפואת
מרדכי בן שלמה
בשכחע"י

לזש"ק
תומר ישראל בן יעקב
ואודליה בת מנשה

לרפואת
יוסף בן משה דנין
בשכחע"י

מהליכות אבותינו

צרת היחיד – צרת הרבים

מיוחדת היא יהדות תימן, בדאגתה לבני עמה. בין אם זה צרת הכלל ובין אם זה צרת הפרט. הן בעשייה גופנית, והן בעשייה רוחנית. וכך כתב הרב עובדיה זכריא ב"ש"ת הרש"י ע"מ קמ"ג:

מנהיגו אם אדם נפל למשכב היות ואין מזור ותרופה למחלות הנפוצות בארצנו ארץ נחשלת ובכן הנוהג הוא כך.

אם ישנו אדם חולה כל אנשי העיר באים לבקרו. ואם מצבו אנוש מתחלקים לשלוש משמרות, דהיינו מאחז"צ עד חצות הלילה משמרת ראשונה, משמרת שנייה מחצות הלילה עד הבוקר, משמרת שלישית מהבוקר עד אחר הצהריים, וחזרין חלילה מדי יום ביומו עד אשר יבוא מזור למחלתו, או חלילה עד אשר תשוב נפשו אל מחצבתה.

ברם תנוח נפשו בגן עדן היה בעירנו איש רודף צדקה וחסד שמו חסן בכ"א מנצור אחול, תמיד היה אחד מעמודי התווך בכל ענין וענין ויותר מכל השתדל למשוך את כל המשתתפים בביקור חולים בסיפורי פיו העסיסים ממש מדבש מתוקים, וכל ספור וספור היוצא מפיו לא יסולא בפז. ואותם המשתתפים הנמצאים במחיצתו אינם חשים באריכות הזמן ושותים בצמא את ספוריו.

איש זה היה מכתת רגליו בין בני העיר כדי לעשות שלום בין איש לאשתו ובין אדם לחבירו. גם בגזירות הקשות שנגזרו עלינו לא עמד מנגד, אלא הזיל גם כסף מכיסו כדי לפדות אסירים ושבוים, עכ"ל.

ורבים הסיפורים לאין ספור, אשר סיפרו לנו הזקנים, כמה היו מרבים בתפילות על כל חולה מבני עמם, בהתכנסות בבית החולה או בבתי כנסיות, וזאת מלבד הביקור הקבוע לאחר תפילת שחרית של שבת והסיוע הגופני.

ואנו בניהם ובני בניהם, אם לא זכינו ואין באפשרותנו לעשות בדיוק כמעשיהם, לפחות נחקה במה שאפשר לאל ידינו, ויהי נועם וגוי.

הרשע בסוף, והצדיק הזכיר ברכתו אחר שמו. ויתכן לומר כי הנה אמרו ז"ל צדיקים תחלתן יסורין וסופן שלווה, והרשעים תחלתן שלווה וסופן יסורין. וזהו שאמר הכתוב מארת ה' בבית רשע הזכיר שם הרשע לבסוף, כלומר כשהוא בא בסוף ימיו אם עדיין עומד ברשתות, אז תהיה המארה בביתו, כי רשעים סופן יסורין. אבל הצדיקים (ים) אם הגיע בסוף ימיו ועדיין עומד בצדק, אז הקב"ה יברך נהו. על כן אמר יברך לבסוף, כי הצדיקים סופן שלווה.

(תורת חכם' למהר"ח סנאני זצ"ל)

אם בחקותי תלכו וכו' ונתתי גשמיכם וכו' ואכלתם לחמכם לשובע וכו' (ויקרא .)

הנה יש לשית לב על מאמר הכתוב גשמיכם לחמכם לשון נוכח והיל"ל ונתתי הגשם ואכלתם הלחם. ועוד מאי קמ"ל בתי' לשובע ממילא קא אתי שהאוכל אם ירצה יאכל לשובע. ועוד וישבתם לבטח בארצכם היל"ל בארץ. והנה בהיותי שד"ר להת"ת והישיבה דקהלתנו בש' תרס"ד, שמעתי תירוץ לכל אלה מפה קדוש הר"ר שלמה אלפנדרי נר"ו ותכף כתבתיו בזכרונותי והוא עפ"י מ"ש רז"ל שהתנה הב"ה עם מעשה בראשית אם ישראל מקיימין את התורה הרי אתם עומדים וא"ל אני מחזיר אתכם לתהוהו ובהו. עוד ידוע מאחז"ל שיעקב ועשו חלקו העולמות עוה"ז ועוה"ב וכיון שחלקום נמצא כל אחד זכה בחלקו ולא נשאר ליעקב וזרעו חלק בעוה"ז לאכול ולשובע ולהתעדן רק כדי קיום הנפש בלבד ונמצא שהאוכל יותר מכדי חייו גול הוא בידו.

אמנם ידוע מ"ש במס' ב"מ המציל משטף הים ומהנהר הרי הם שלו כיון דממילא היו נאבדין ואמטו"ל כיון שאנחנו מקיימים את העולם ע"י עסק התורה וקיומה הוי כדון המציל משטף הים וכו', וא"כ מה שאנו אוכלים ושבעים משלנו הוא ולא מחלקו של עשו הרשע וכל ההנאות היתרים על קיום הנפש הם שלנו וברדין אנחנו יכולים לאכול מפריה ולשובע מטובה. לזה אמר אם בחקותי תלכו וכו' דהיינו בזמן שאתם עוסקים בתורה ומקיימים מצותיה אזי כל השפע הנשפע לעולם הוא על ידיכם ועל כן נקרא שלכם ולזה נקט הכ' ונתתי גשמיכם לחמכם, ושמה תאמר שאין אנו יכולין לאכול כ"א כדי קיום הנפש בלבד, ע"ז בא לאמר לשובע כיון דשלכם הוא וה"ה הטעם במ"ש בארצכם אחרי שאתם המעמידים אותה הרי היא שלכם ועפ"י יובן מ"ש במס' אבות שנים שאוכלין על שולחן אחד ואין ביניהם דברי תורה מעלה עליהם הכ' כאלו אכלו מזבחי מתים. ושנים שאומרים עליו ד"ת מעלה עליו הכתוב כאלו אכלו משולחנו של מקום. דהנה ידוע שבוזמן שהאדם אוכל מאכלו לבדו אין לו כ"כ תאוה לאכול ביותר רק כדי צרכו אבל כשיושבין ב' ג' לאכול על שולחן אחד, אזי יבא להם תאוה יותר והיינו לשובע. וא"כ זה שאוכלין יותר ממה שאם א' אוכל לבדו הוי כאלו אוכל מזבחי מתים שהוא רומז לחלקו של עשו הרשע. אמנם כאשר יש ביניהם דברי תורה, אזי הוא משולחן גבוה וברדין קא אכלי דע"י עסק התורה הותר להם לאכול יותר מכרי חיותם והיינו לשובע דנקט קרא. ע"כ שמעתי.

אחר זמן ראיתי בס' טוב להודות שהביא משם מדרש שוחר טוב ע"פ אמרת לה' וכו', וז"ל: אם אכלת וברכת כאלו משלך אכלת ע"כ. ועיי"ש. נמצא דע"י הברכה וכ"ש עסק התורה על השולחן אנו אוכלין משלנו. ועיי"ן מ"ש רש"י במס' ברכות דברכת המזון הוי במקום ד"ת על השולחן. והעולם נהגו לומר מזמור לדוד ה' רועי וכו' דבזה יוצא ידי חובתו.

וראיתי עוד להרב יוסף חיים ז"ל בס' בן איש חי פ' בחקתי שנתב שהיה זקנו הרה"ג מו"ר משה חיים ז"ל נוהג לומר הלכה מים אחרונה חובה קודם נטילת מים אחרונים ולפעמים היה סומך על הלכה זו במקום ד"ת שאומרים על השולחן קודם ברהמ"ז כשאין שהות לומר ד"ת כי זו הלכה שבע"פ ע"ש. וזכור אני כי במקום אחר כ' שאם הוא טרוד ואין לו זמן לומר ד"ת די שיאמר משנת כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא וכו' כי צריך לומר על השולחן ד"ת שבעל פה דוקא וזוהו יוצא ידי חובתו.

(ענף חיים' למהר"א נדאף זצ"ל)

בדרכיהם אתהלך...

עיצו עצה ותופר (חלק א')

קבוצת המתיישבים במושב אלישיב קנתה סוס וכרכרה. הרב משה דנין שהיה המוכתר של הישוב, היה יוצא מדי פעם לחדרה רכוב על סוס, שעליו היה אוכף ערבי ושני שקים מיוחדים להכניס בהם מצרכי מזון שונים לכל עשרת המייסדים. ביום חרפי אחד, כשחזר למושב מקניות שערך לאנשי אלישיב בחדרה, הוא ראה את סגן יושב ראש התאחדות התימנים, אברהם טביב, מדבר בהתרגשות עם תושב נחליאל, משה בן משה, ואומר לו: "אני מתחנן לפניך. תגיד לרב משה דנין שיעזוב מיד את המקום עם כל אנשיו. הגיע אלינו מידע שהערבים מתכננים לערוך הלילה מתקפה נרחבת על הישובים היהודיים בעמק חפר ולהרוג את יושביהם. אמור לו שיתפנה מיד, רק לזמן קצר, עד יעבור זעם". אברהם טביב התחיל לבכות, שכן הוא היה חבר אישי של הרב משה והוא כבר ראה בעיני רוחו שידידו הטוב וחבריו יישחטו על ידי הערבים. הרב משה שמע את כל השיחה, שכן הוא היה קרוב אליהם. הוא היה רכוב על סוסו וכסה את ראשו בכאפייה, ומשום כך השניים לא זיהו אותו. הוא ירד מהסוס, הסיר את הכאפייה ואברהם טביב חיבק אותו בהתרגשות ובשמחה. טביב חזר ואמר: "אתם חייבים להתפנות מיד מהישוב לפני המתקפה. אתם בעלי משפחות. יש לכם אחריות". אסור לשכוח שבכל יישוב בעמק חפר היו בסך הכל כמה צירפים ומעט תושבים. הרב משה לא נבהל ואמר לו: "אברהם ידידי היקר, תודה על המידע שהבאת ועל הגאדה לשלומנו, אבל אני לא אשמע לדברידך. אני לא אבצע את השליחות שלשמה באת ולא אורה לחבריי להימלט. מאלישיב נתפנה רק על אלונקה". טביב לא הבין.

המשך אי"ה בשבוע הבא בל"ג

לעילוי נשמת חיים בן יחיא נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל,
דוד בן סעיד בשארי ז"ל, יוסף בן יחיא נהרי ז"ל, ר' אברהם בן יצחק דאוד טביב זצ"ל,
יפה בת יחיא נהרי ע"ה, תנצב"ה

חכמי תימן

הרב אברהם בן זכריה לוי זצ"ל
 חכם ומקובל בעיר גבלה.
 חי בשנות ה'תש"ל, בתקופתו
 של מארי יחיא צי'ארי מחבר
 ספר המוסר. ואשר כתב עליו
 כך: והנה בן נולד לבן הלוי
 אברהם שמו, הציב ציונים
 לחכמה מטעמו, בארץ תימן
 מטהו יפרח, ואורו לבית הלוי
 זרח, ויצץ ציץ ההגיון ויגמול
 שאלות, הציע אותן על
 אפריון סדורות על גליון,
 ארוך וערוך בפי כל רואהו
 ברוך, וישת אותם עדרים
 עדרים, ממעונות אריות
 מהררי נמרים, מפניני אמרות
 הזהר מזהירים, ומזהר השכל
 יצוקים ומאירים. עכ"ל.

התודה...

הברכה...

לאיש היקר הרם במעלה,
 מעשייתו הגרובה בקירוב
 רחוקים, ואף ידי התשב"ר
 מחזקם ומעודדם בדברים
 מתקנים, לשמר מסורת התורה
 בדרך אגותינה הקדושים
 והטהורים
 ר' אברהם מדי'ל הי"ו
 יה"ר שתשרה הברכה במעשה
 ידיו, ויהיו כמותן כל יוצאי חלציו,
 ויוכה להמשיך ולהגדיל תורה
 ללא גבול ומצרים, ויתגמלו
 מלפניו כל המשטינים
 והמקטרגים, ויאריך ה' ימיו
 בשוג ושנותיו געיימים, עם
 שמחה מאירה על הפנים, אכ"ר.

הערות, הארות ותשובות לחידות
 ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009
 או במייל:
 e0504150896@gmail.com

תפארת בנים

בעטרת חיים לא
 מבטלים תורה ולומדים
 גם ביום ל"ג בעומר,
 מתוך שמחה של מצוה

בריקוד
 של
 מצוה
 שמחת
 חילולת
 רשבי"י

לזש"ק
 יובל בן דוד
 ורות בת זכריה

לזש"ק
 שלום בן יעקב ומירב
 טליה בת מנשה